

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ (2024/2025-2)

1-31 EKİM MEME KANSERİ BİLİNÇLENDİRME AYI

Meme kanseri, her yıl yaklaşık 2.3 milyon yeni vakayla dünya çapında en sık görülen kanserdir. Her iki cinsiyette de sekiz kanser vakasından birini ve kadınlarda görülen tüm kanserlerin dörtte birini temsil etmektedir. Ayrıca erken teşhis, zamanında tanı ve kapsamlı tedaviye erişimdeki zorluklar nedeniyle kaynakların sınırlı olduğu ortamlarda meme kanseri %70 ölümle sonuçlanmaktadır ¹. Her yıl ekim ayında düzenlenen "Meme Kanseri Bilinçlendirme Ayı" dünya çapında meme kanserinin taranması ve önlenmesi konusunda toplumu bilinçlendirmeyi ve teşvik etmeyi amaçlamaktadır ².

Sağlık sistemindeki engellerin ve toplumdaki düşük farkındalık düzeyine ve bilgi seviyesine sahip kişilerin varlığı, erken teşhis hizmetlerinin düşük düzeyde alınmasına katkı sağlamakta bunun sonucunda geç kalınan tanılar ve ölümler ortaya çıkmaktadır. Kaynakların kısıtlı olduğu pek çok ortamda meme kanseri nispeten daha genç bir nüfusu etkilemekte ve erken ölümlere önemli ölçüde katkıda bulunmaktadır ¹. Yeni vakaların yalnızca beşte biri (%20,2) İnsani Gelişme Endeksi'nin (HDI) orta veya düşük seviyelerde olduğu ülkelerde görülmektedir. Ancak, ölümlerin üçte birinden fazlası (%33,8) bu ülkelerde meydana gelmektedir ³. Yüksek gelirli ülkelerde yaşayan meme kanserli kadınlar ile düşük ve orta gelirli ülkelerde yaşayanlar arasında %60'lık bir sağkalım farkı vardır ⁴. Bu eşitsizlikler, kadınların meme kanseriyle ilgili bilgi eksikliğini ve sağlık hizmetlerine erişimde karşılaştıkları birçok zorluğu yansıtmaktadır ³.

Meme kanseri sonuçlarındaki eşitsizlikleri gidermek için teşhis, tanı ve tedavi kaynakları açısından uygun ve kaliteli hizmetlere erişimde sistematik iyileştirmeler gerekmektedir. Dünya Sağlık Örgütü'nün 2021'de kurduğu Küresel Meme Kanseri Girişimi (GBCI), meme kanserini yılda %2.5 sıklığında azaltmak hedefiyle, küresel bir bakış açısıyla sektörlerden paydaşları bir araya getirmiştir; bu girişimin 2040 yılına kadar 2.5 milyon hayatı kurtarması öngörülmektedir ⁵.

Dünya çapında meme kanseri için genellikle en yaygın risk faktörleri; ilerleyen yaş, obez olmak, sınırlı fiziksel aktivite, alkol kullanımı ve menopoz sonrası hormon replasmanının belirli türlerini kullanmaktır. Önceki radyasyon öyküsü, çocuk doğurma ve emzirme tercihleri gibi belirlenmiş başka risk faktörleri de vardır. Meme kanserlerinin yalnızca %5-10'unda kalıtsal risk bulunmaktadır. Meme kanserlerinin çoğunluğu, kadın olmak ve ileri yaşın dışında spesifik bir risk faktörü olmayan kadınlarda ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle her yaşta kadın için memedeki değişikliklerin farkında olmak önemlidir ⁴.

Meme kanseri ülkemizde kanser tarama programı kapsamında taranmaktadır. Bu kapsamda Kanser Erken Teşhis, Tarama ve Eğitim Merkezleri (KETEM), Toplum Sağlığı Merkezleri (TSM) ve Aile Sağlığı Merkezlerine (ASM) başvurarak ücretsiz olarak tarama yaptırılabilir ⁶. Olası bir hastalığı erken

¹ [Internet] <https://www.who.int/news-room/events/detail/2024/10/01/default-calendar/who-global-breast-cancer-initiative--breast-cancer-awareness-month> Erişim Tarihi: 30.09.2024

² [Internet] <https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/haberler-kanser/ekim-meme-kanseri-farkindalik-ayi.html#:~:text=Ekim%20ay%C4%B1nda%20t%C3%BCm%20d%C3%BCnyada%20y%C3%BCr%C3%BCt%C3%BClen,%E2%80%9CPembe%20Kurdele%E2%80%9D%20temas%C4%B1%20kullan%C4%B1maktad%C4%B1r.> Erişim Tarihi: 30.09.2024

³ [Internet] <https://www.iarc.who.int/news-events/iarc-marks-breast-cancer-awareness-month-2024/#:~:text=In%202022,%20about%202.3%20million%20new%20cases%20of> Erişim Tarihi: 02.10.2024

⁴ [Internet] [https://cdn.who.int/media/docs/default-source/ncds/mnd/cancer-programme/breast-cancer-awareness-month---october-2024--\(key-messages---cta\).pdf?sfvrsn=71366acf_4](https://cdn.who.int/media/docs/default-source/ncds/mnd/cancer-programme/breast-cancer-awareness-month---october-2024--(key-messages---cta).pdf?sfvrsn=71366acf_4) Erişim Tarihi: 04.10.2024

⁵ [Internet] <https://www.who.int/initiatives/global-breast-cancer-initiative> Erişim Tarihi: 04.10.2024

⁶ [Internet] <https://www.kanser.org/saglik/toplum/kanser-tarama/ulkemizde-kanser-tarama-programlari> Erişim Tarihi: 06.10.2024

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ (2024/2025-2)

dönemde yakalayabilmek için ise;

- ✓ Ayda bir kendi kendine meme muayenesi yapabilmeyi öğrenmek için KETEM'e başvurmak,
- ✓ Yılda bir klinik meme muayenesi
- ✓ 40-69 yaş arası kadınlara 2 yılda bir mamografi çekimi yapılması önerilmektedir ⁷.

Erken tanı sayesinde meme kanserinde tedavi başarısı artmakta ve buna bağlı ölümleri önlemek mümkün olmaktadır. Amerikan Kanser Derneği'ne göre meme kanseri erken teşhis edildiğinde ve lokalize evrede olduğunda 5 yıllık göreceli sağkalım %99'dur ⁸.

Her yıl ekim ayında dünya çapında kutlanan Meme Kanseri Bilinçlendirme Ayı'nın 2024 yılı teması '**Hiç kimse meme kanseriyle tek başına yüzleşmemeli**' olarak belirlenmiştir. Bu yıl ekim ayında özellikle erken teşhisin, zamanında tanının, kapsamlı tedavinin ve kanser geçmişi olan kişilere destek sağlanmasının önemi vurgulanmak istenmiştir. Bu yılın hedefleri ise şu alt başlıklarda listelenmiştir:

- ✓ Farkındalığı Artırın ve Davranış Değişikliğini Teşvik Edin.
- ✓ Bilgi Paylaşımını ve Ortaklıkları Kolaylaştırın.
- ✓ Dünya Sağlık Örgütü'nün Küresel Meme Kanseri Girişiminin (GBCI) Ulusal Olarak Benimsenmesini Destekleyin.
- ✓ Hasta Desteğini Teşvik Edin ve Eşitsizlikleri Ele Alın ¹.

⁷ [Internet] <https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/kanser-taramalari> Erişim Tarihi: 05.10.2024

⁸ [Internet] <https://www.nationalbreastcancer.org/early-detection-of-breast-cancer/> Erişim Tarihi: 06.10.2024